

ทุกสิ่งอยู่เหนือปัญหา

BIA ธรรมะใกล้มือ

ธรรมะเล่มน้อย

เป็นหนังสือธรรมะขนาดพกพา รายเดือน ๑๒ เล่ม ๑๒ เดือน เพื่อเจริญสติ และแสวงหาปัญญาเบื้องต้นสำหรับคนไม่มีเวลาศึกษาเนื้อหาโดยละเอียด

สามารถมีส่วนร่วมได้โดย...

๑. ผู้ที่อ่านแล้วคิดว่าดีมีประโยชน์ โปรดส่งมอบให้แก่ผู้อื่นต่อ เปรียบดั่งให้ทาน.
๒. สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อยตามกำลัง.
๓. เลือกจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อย เพื่อเผยแพร่ในวาระต่างๆ เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันเกิด งานสมรส งานเฉลิมฉลอง งานบุญ งานศพ ฯลฯ โดยสามารถเลือกเอาเฉพาะส่วนที่เป็นธรรมบรรยายและพิมพ์บางส่วนเพิ่มเติมได้

ธรรมะดีๆ มีติดตัวไว้ เพื่อเจริญสติและปัญญา

ร่วมเป็นเจ้าของภาพ
พิมพ์ธรรมะเล่มน้อยได้ที่
หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ
โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐

รายชื่อหนังสือธรรมะเล่มน้อย

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๕ ประกอบด้วย

๑. การมีอายุครบรอบปี...เป็นเช่นนั้นเอง ๒. สิ่งที่เป็นคู่ชีวิต
๓. มาฆบูชา วันนี้เป็นการกระทำเพื่อบูชาพระอรหันต์
๔. ความถูกต้องของการศึกษา ๕. ความหมายและคุณค่าของ
คำว่า “ลัทธิอายุ” ๖. การทำงานนั้นคือการปฏิบัติธรรม
๗. เศรษฐศาสตร์ของชาวพุทธ ๘. พระธรรมในทุกแง่ทุกมุม
๙. มือขวาทำบุญอย่าให้มือซ้ายรู้ ๑๐. พวกรณา คือ เครื่องหมาย
แห่งคนดี ๑๑. ประโยชน์ของความกตัญญู ๑๒. ภูมิต่างๆ และ
แนวครองชีวิต

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๖ ประกอบด้วย

๑. ธรรมะเผด็จการ ๒. ความเป็นไปของจิต ๓. ความเข้าใจถูก
เกี่ยวกับศาสนา ๔. พุทธบริษัทไม่ต้องใช้ยาระงับประสาท
๕. ธรรมที่ลูกของพระพุทธเจ้าควรปฏิบัติ ๖. การบวช
คือการบังคับตัวเอง ๗. โทษที่เกิดเพราะไม่มีวินัย ๘. อย่าง
นั้นเอง ๙. มะพร้าวนาฬิกา ๑๐. ชีวิตโหวด ๑๑. สติ
๑๒. สันติภูมิโก

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๗ ประกอบด้วย

๑. ธรรมะทำไมกัน ๒. แผ่นดินรองรับร่างกาย ธรรมะรองรับจิตใจ
๓. สิ่งที่เราเรียกว่ากิเลส ๔. ธรรมคือสิ่งจำเป็นแก่นมนุษย์สำหรับป้องกัน
และแก้ไข ๕. สิ่งซึ่งเป็นอุปสรรคแก่การเลิกอายุ ๖. ทุกสิ่งอยู่เหนือ
ปัญหา ๗. รู้จักธรรมะให้ถึงที่สุด ๘. เข้าใจพุทธศาสนาให้ถูกต้อง
๙. หลักธรรมที่ทุกคนควรทราบ ๑๐. ธรรมที่เป็นเครื่องมือ
การเดินทาง ๑๑. ผลพลอยได้ที่เนื่องถึงกันและกันในโลก
๑๒. ธรรมะคือหน้าที่

BUDDHADĀSA INDAPAṆṆO ARCHIVES

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

ทุกสิ่งอยู่ในปัญหา

โดย
พุทธทาสภิกขุ

ลำดับที่ ๖ ประจำปี ๒๕๕๗

www.bia.or.th

อบรมพระนวกะราชภัฏจากวัดชลประทานรังสฤษฎ์
วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๕.๐๐ น.
ณ ลานหินโค้ง สวนโมกขพลาราม
ธรรมโฆษณ์ ชุด ธรรมบรรยายต่อทางสุนัข
(ระดับมหาวิทยาลัย)

ทุกสิ่งอยู่เหนือปัญหา

ท่านที่เป็นภิกษุราชภัฏ ผู้ที่จะต้องลาสิกขา ทั้งหลาย,

การให้บรรยายของเราเป็นครั้งที่ ๑๐ นี้ ผมจะกล่าวโดยหัวข้อว่า **ทุกสิ่งอยู่เหนือปัญหา** คือมันเป็นตอนสุดท้ายของเรื่องที่กำลังดำเนินมาจนถึงกับว่า พบชีวิตจริง ซึ่งเต็มไปด้วยความสะอาด สว่าง สงบ นี้เรียกว่า**พบชีวิตจริง** แล้ว**ทุกสิ่งก็อยู่เหนือปัญหา** ผลสุดท้ายมันอยู่ที่นั่น หรือจะกล่าวว่ **ขอให้ทุกคนพยายาม** ที่จะให้**ทุกสิ่งอยู่เหนือปัญหา**

เหนือปัญหา ในที่นี้ ก็คือ อยู่เหนือ
ความที่มันจะเป็นปัญหาขึ้นมา มันไม่อาจจะเป็น
ปัญหา โดยประการทั้งปวง เรามีชีวิต ชนิดที่
ไม่มีอะไรที่จะเกิดเป็นปัญหาขึ้นมาได้ นั่นแหละ
ลองคิดดูเถอะว่า มันดีหรือไม่ดี มันดีสักก็มาก
น้อย

ที่จริงคำนี้ก็เป็คำที่ใช้อยู่ในธรรมะ
ในภาษาธรรมะ ในระบบของธรรมะ สิ้นกิเลส
สิ้นตัณหา สิ้นทุกข์ สิ้นกรรม หมายความว่าสิ้น
ปัญหา เมื่อสิ้นปัญหา ไม่มีอะไรที่อาจจะเป็
ปัญหา ก็คือไม่มีอะไรที่จะเป็นทุกข์ เพราะ
ปัญหาก็คือความหมายเดียวกันกับความทุกข์
เราต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย นี่คือ
ปัญหา นี่คือความทุกข์

เมื่อพบชีวิตจริงอย่างที่พูดกันแล้ว ใน
การบรรยายครั้งที่แล้วมานั้น มีจิตสะอาด มี

จิตสว่าง มีจิตสงบ ก็พอจะเข้าใจได้กระมัง ว่า มีความสะอาด ความสว่าง ความสงบ เพราะมันไม่มีกิเลส หมายความว่า **จิตไม่ติดข้องอยู่ในสิ่งใด ด้วยความยึดมั่น**

เมื่อยังมีความยึดมั่นอยู่ จิตไม่สะอาด ไม่สว่าง ไม่สงบ มันก็สกปรก มีดมัว และเร่าร้อน เมื่อ**ไม่ติดข้องในสิ่งใด ไม่ข้องอยู่ในสิ่งใด** เพราะว่ามันไม่มีความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใด นั่นคือเรียกว่า **ความหลุดพ้นของจิต** หรือจิตมันหลุดพ้น

ในที่สุดนี้ เราก็ควรจะรู้จักคำว่า **วิมุตติ** หรือ **หลุดพ้น** กันเสียที เมื่อหลุดพ้นแล้วมันก็อยู่เหนือปัญหาทั้งปวง โดยประการทั้งปวง

คำว่า **หลุด** หรือ **ติด** นี้ ก็ยืมคำชาวบ้านเด็กๆ มา มาใช้ มันเป็นคำของชาวบ้านใช้มาเป็นภาษาธรรม ทางจิตทางวิญญูณ จิตไม่

ติดอยู่ในอะไร หลุดออกไปได้ เหมือนกับนกหลุด
จากบ่วงจากเครื่องติดเครื่องขัง

วิมุตติ แปลว่า หลุดพ้น หลุดพ้นก็
เพราะว่าไม่มีความยึดมั่นถือมั่น ความยึดมั่น
ถือมั่นด้วยอวิชชา อุปาทานนี้เหมือนกับบ่วง
เหมือนกับว่ายางเหนียว หรือทูกๆ อย่างที่มัน
ทำให้มันติดกันอยู่ที่นั่น พอสิ่งที่ทำให้ติดไม่มี
มันก็หลุด

กิเลสนั้นแหละเป็นเครื่องทำให้ติด
โดยเฉพาะก็คือสิ่งที่เรียกว่าอุปาทาน ทบทวน
ลำดับในปฏิจจสมุปบาทดู ผัสสะ เวทนา ตัณหา
อุปาทาน ตรงนั้นนะมีที่ติด มีเครื่องติด แล้วก็
มีการติด

ถ้าตรงนั้นไม่เกิด หรือไม่มี ไม่เกิดอุปาทาน
หรือไม่มีอุปาทาน มันก็หลุด โดยไม่ต้อง
ติด คือไม่ติด นี่ถ้ามีมันก็ติด ติดก็ต้องแก้ไขให้

หลุด อย่างที่พูดกันมาแล้วเรื่อง อาศัยปัญญา
เป็นเครื่องทำให้หลุด

ทีนี้ว่า หลุด จะพิจารณากันดูว่า หลุด
หรือ จะไม่ติด ก็เพราะจิตมีปัญญา มีความรู้
จิตสัมผัสอารมณ์ทั้งหลายด้วยความรู้สึกแห่ง
ตถาตา ถ้าเป็นคำแปลกลสำหรับท่านผู้ใด ก็จด
ไว้ จำไว้ให้แม่นยำ ต-ถา-ตา เขียนลงไปตรงๆ
เลย แปลว่าความเป็นเช่นนั้นเอง ตถา แปลว่า
เช่นนั้นเอง ตา แปลว่า ความ ตถาตา แปลว่า
ความเป็นเช่นนั้นเอง แต่บางทีก็เรียกสั้นๆ ว่า
ตถา ก็มี

สัมผัส ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ใน
สิ่งใดก็ตาม ด้วยความรู้สึกตถาตา หรือเห็นตถา
ตาอยู่ ว่ามันเป็นเช่นนั้นเอง อารมณ์อะไรนี้ น่า
รัก น่าเกลียด หรือน่ากลัว น่าอะไรก็ตาม มัน
เช่นนั้นเอง ก็คือไม่มีความหมายแห่งความน่ารัก

น่าโกรธ น่าเกลียด น่ากลัว เช่นนั่นเอง

ตถาตาเป็นพระพุทธรูปที่ตรัสอยู่ แต่เผชิญจะด้วยเหตุไรก็ไม่ทราบ ไม่ค่อยมีใครเอามาพูดจาสั่งสอนกันในพวกเราเถรวาท แต่ทางฝ่ายมหายานฝ่ายนั้น เขากลับเอาไปพูดกันมาก เอาไปใช้เป็นประโยชน์ได้มาก มีชื่อในภาษาจีนใหม่ ไปแปลว่า ยู่สี่ ซึ่งก็ แปลว่า เช่นนั่นเอง คือตามเดิม เขาสอนเรื่องเช่นนั่นเอง ให้รู้จักใช้ความเป็นเช่นนั้นเอง แล้วมันก็ไม่ไปติดในสิ่งใด ไม่ไปรัก ไปโกรธ ไปเกลียด ไปกลัวในสิ่งใด ก็มีชีวิตเป็นสุขแม้ในบ้านเรือน

นี่ ตถาตา ก็ได้ ตถาตา ก็ได้ ตถา ฉะยะ ก็ได้ แปลว่า เช่นนั่นเอง หรือ ความเป็นเช่นนั้นเอง

ตถาตาจะอธิบายกันในแง่ไหนก็ได้ ในแง่ที่เราพูดกันโดยมากก็คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

อนิจจัง -เปลี่ยนแปลงเรื่อย ไหลเรื่อย นี่เป็น
อนิจจัง ทุกขัง -ดูแล้วน่าเกลียด เพราะมันขบ
กัดเอา กับบุคคลผู้เข้าไปยึดถือ ถึงแม้ไม่เกี่ยว
ข้องกันมันก็ยังน่าเกลียด เพราะว่ามันเปลี่ยนแปลง
เรื่อย มันไม่จริง นี่เรียกว่าทุกข์ ทุกขัง แปลว่า
ทรมาน ทนยาก นี่ก็ทุกข์เจ็บปวดแก่ชีวิตที่มีความ
รู้สึก แม้ไม่มีความรู้สึกเช่นก้อนหินอย่างนี้ ก็มี
ความเป็นอนิจจัง คือเปลี่ยนแปลง ความที่เปลี่ยน
เรื่อนั้น มันน่าเกลียด และทรมานใจแก่ผู้เห็น
ก็เรียกว่าทุกขัง

มันเป็นอนิจจัง เป็นทุกขัง และก็เป็นที่
อนัตตา ไม่ควรจะถือว่าตัวตน นี่คือความเป็น
เช่นนั้นเอง เห็นอย่างนี้ชัดก็เรียกว่าเห็นเช่นนั้น
เอง พอเห็นเช่นนั้นเองแล้วจะไปประหลาดอะไร

คำว่า เช่นนั้นเอง มันมีอานิสงส์รอบ
ด้าน คือในขั้นแรกนี้ไม่ทำให้ไปยึดเอา เข้าเป็น

ตัวเรา-ของเรา มันเป็นเช่นนั้นเอง แคนั้นเอง
เท่านั้นเอง ไม่น่ารัก ไม่น่าเกลียด ไม่น่าโกรธ ไม่
น่ากลัว ไม่น่าอะไรหมด นี่จิตก็ไม่ติดในสิ่งที่มี
ความเป็นเช่นนั้นเอง

หรือจะใช้คำว่า อริยสัจ ๔ ทุกข์เป็น
อย่างนี้ เหตุให้เกิดทุกข์เป็นอย่างนี้ ความดับ
สนิทแห่งทุกข์เป็นอย่างนี้ ทางให้ถึงความดับทุกข์
เป็นอย่างนี้ นี่ก็เป็นตถาตาอย่างยิ่ง ว่ามันเป็น
อย่างนี้ เป็นเช่นนั้นเอง ไม่เป็นไปอย่างอื่นไปได้

แล้วปฏิจจนุปบาททั้งสาย ที่พูดกัน
ไปแล้วนะ เพราะสิ่งนี้มีสิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้มี
สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้มีสิ่งนี้จึงมี เป็นสาย เป็น
ปฏิจจนุปบาท นั่นก็คือความเป็นเช่นนั้นเอง ถ้า
เห็นชัดความเป็นเช่นนั้นเองแล้วก็ ยึดไม่ได้ดอก
มันไม่ยึดถือ เพราะมันเป็นเช่นนั้นเอง มันจะไม่
มาเป็นอย่างที่เราต้องการเป็นอันขาด

นี่ความที่มันต้องเป็น อนิจจัง ทุกขัง
อนัตตา ก็ดี ความที่ต้องเป็น ปฏิจสุมุบาท
อิทัปปัจจยตา ก็ดี นี่ก็เรียกว่าเช่นนั่นเอง ตาม
ธรรมชาติ ตามกฎของธรรมชาติ หรือตามปฏิจ-
สุมุบาท ซึ่งเป็นกฎของธรรมชาติ ฉะนั้น คุณก็
ทำความเข้าใจในความหมายของมันให้ดีๆ ที่ว่า
มันเช่นนั่นเอง

เอ้า ทีนี้ก็ดู เหลียวไปทางไหน เหลียว
ไปรอบด้าน เหลียวข้างบน เหลียวข้างล่าง ให้
มันเห็นเช่นนั่นเอง ของต้นไม้ ของก้อนหิน ของ
ดิน ของทราย ของโลก ของดวงอาทิตย์ ของ
อะไรก็ทุกอย่าง เอ้า มันก็เช่นนั่นเอง เราก็จะ
ไม่เกิดความรู้สึกว่าน่าอัศจรรย์ หรือน่าสนใจ
น่ารักก็มี น่าโกรธก็มี น่าเกลียดก็มี น่ากลัวก็มี
นี่ที่เขาเห็นอย่างนั้นเพราะไม่เห็นเช่นนั่นเอง

เห็นเช่นนั่นเองแล้วมันก็คือเช่นนั้น

เอง มันก็หยุดอยู่แค่เช่นนั้นเอง ถ้าเราไม่เช่นนั้นเอง เราก็คงต้องมีความรู้สึก อย่างน้อยที่เขาจัดเป็นประเภทใหญ่ๆ มี ๒ อย่างคือ ชอบ หรือ ไม่ชอบ ถ้าชอบ ถ้ารัก ก็เรียกว่า อภิชฌา ถ้าว่ามันไม่ชอบ มันไม่รัก ก็เรียกว่า โทมนัส

คำนี้ในที่อื่นหมายความอย่างอื่นนะ โทมนัส ทุมนัส คือจิตชั่ว ไม่ชอบ อภิชฌานี้เพิ่งถึงที่จะเข้าไปเอา คำนี้ดีมาก แต่ว่าเราไม่ค่อยใช้ อภิชฌาและโทมนัส แบ่งเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเราจะไปอภิชฌา ฝ่ายหนึ่งเราจะไปโทมนัส

ในพระบาลีมหาสติปัฏฐานท่านใช้คำนี้ว่า วิเนยฺย โลเก อภิชฌาโทมนสฺส -ปฏิบัติสติปัฏฐานนี้ก็เพื่อจะวิเนยยะ คือรื้อออกเสียซึ่งอภิชฌาและโทมนัสในโลก นำออกเสีย กำจัดเสีย ซึ่งอภิชฌาและโทมนัสในโลก โลกทั้งหมดนี้มันก็มีให้สองอย่าง ให้เกิดความรู้สึก อภิชฌา

-อยากจะได้บางอย่างหนึ่ง ให้เกิดโทมนัส -ไม่เอา
อยากจะทำลายเสียอย่างหนึ่ง

ทีนี้สองคำนี้มันแจกถูกไปได้มาก เมื่อ
อยากได้ ฝ่ายที่อยากได้มันก็สนใจ อยากจะเอา
อยากจะเป็น เกิดความรัก เกิดอะไรไปตามเรื่อง
ของมัน *อยากที่ไม่เอา* ฝ่ายโทมนัสมันก็เกิดความ
โกรธ ความเกลียด ความกลัว *ความอยากจะทำลายเสีย* ล้วนแต่ยุ่งทั้งนั้น *ทำให้จิตมันยุ่งทั้ง
นั้น*

ให้เหลียวไปทางไหน ก็เห็นเป็นเช่นนั้น
เอง จิตซัด หรือเกลี้ยง ไม่ยั่วให้เกิดรู้สึกอภิขณา
หรือโทมนัส เราจะเหลียวไปทางไหน ก็ให้เห็น
แต่เช่นนั้นเอง คุณลองทำดูบ้าง ถ้าในป่าอย่าง
นี้อาจจะง่ายหน่อย แต่ถ้าในเมืองที่เต็มไปด้วย
อารมณ์รุนแรงทางเพศนั้น เช่นนั้นเองอยู่ไม่
ได้ มันก็ไปหลงรักเข้า หรือเมื่อมันไม่ได้ มันก็

หลงโกรธหลงเกลียดเข้า เพราะฉะนั้นมันจึงเกิด
อาชญากรรม เต็มไปทั้งเมืองหลวง เพราะเขา
ไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นเอง เขามีความรู้สึกของ
กิเลส ที่จะเอาให้ได้ ที่จะเอาให้ได้

หรือว่าอะไรถ้าเข้ามาเกี่ยวข้อง มีเรื่อง
อะไรที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ที่จะมาเป็นบ่วงคล้อง
เราไป ถ้าเห็นเช่นนั้นเอง มันก็คล้องไม่ติด ถ้า
เราไม่เห็นว่าเป็นเช่นนั้นเอง ก็ไปกินเหยื่อเข้า มันก็
คล้องติดไป ก็เป็นบุคคลที่เขาสามารถจะดึงหัว
ไปได้ เพราะเราไม่เห็นเช่นนั้นเอง

ฉะนั้นคุณเข้าใจคำนี้ให้ดีๆ บางคนเขา
สั่นหัว เขาเห็นเป็นเรื่องพูดเล่น เช่นนั้นเอง
เท่านั้นเอง แค่นั้นเอง เรื่องพูดเล่น ที่จริงมัน
เป็นคำที่สรุปความหมายในพระพุทธานุศาสนานา
ทั้งหมดไว้ ความรู้หรือการปฏิบัติในพุทธศาสนา
ทั้งหมด ไปรวมอยู่ที่ให้เห็นเช่นนั้นเอง เช่นนั้น

เอง หัวใจพระพุทธศาสนาคือเห็นเช่นนั้นเอง
แล้วก็จบเรื่อง มันไม่เกิดกิเลส มันจบ แต่บางคน
เห็น โอ้ คำพูดเล่นๆ เต็มๆ ก็ตามใจ

ที่นี้อยากจะให้มองให้เห็นให้ชัดถึงกับ
ว่า ถ้าเราเห็นเช่นนั้นเองแล้ว เราจะไม่เกิด
ความรัก ความโกรธ ความเกลียด ความกลัว
ในเมื่อไม่เกิดความรัก ความเกลียด ความโกรธ
ความกลัวในสิ่งใด มันก็ไม่มีปัญหา พอเกิดรัก
โกรธ เกลียด กลัว ขึ้นมา ก็มีปัญหา หรือมัน
ยั่ว เพียงแต่ยั่วให้รัก ให้โกรธ ให้เกลียด ให้กลัว
มันก็คือปัญหา

เดี๋ยวนี้เราก็มองว่า ทุกสิ่งอยู่เหนือปัญหา
คือทุกสิ่งไม่ทำให้เรารัก โกรธ เกลียด กลัวได้
อยู่เหนือปัญหา ปัญหามันเกิด เพราะว่าไปอยาก
อะไรเข้าด้วยตัณหาหรืออุปาทาน เราจึงมีปัญหา
ต่อเมื่อเราอยากได้อะไรเป็นจุดแรก เพราะว่า

ความทุกข์ หรืออุปสรรค หรือปัญหา หรืออะไรก็ตาม มันตั้งต้นที่เราไปอยากอะไรเข้า ด้วยความโง่ ถ้าฉลาดด้วยปัญญาแล้ว เห็นเช่นนั้นเองแล้ว มันไม่อยากอะไร ฉะนั้นถ้าอยากอะไรเข้าแล้ว ต้องอยากด้วยความโง่ ไม่เห็นเช่นนั้นเอง

ที่นี้มันอาจจะมีปัญหาซ้อนขึ้นมาว่า เห็นเช่นนั้นเองแล้วก็ไม่ทำอะไรอย่างนั้นหรือ เห็นเช่นนั้นเองแล้วทำไปได้ ตามที่มันเข้ารูปกันได้กับเช่นนั้นเอง ฉะนั้นอย่าเข้าใจว่า เห็นเช่นนั้นเองแล้วก็จะไม่ทำอะไร อย่าทำด้วยความอยาก คือค้นหา หรือด้วยความยึดมั่น คืออุปาทานนี้ ก็เท่ากับว่าไม่ได้มีการกระทำ ถ้าทำด้วยจิตใจที่เครียด หรือว่าเต็มอึดอยู่ด้วยความอยาก หรืออุปาทานแล้ว มันก็เป็นการกระทำที่มีความหมายขึ้นมาละ คือเป็นค้นหาขึ้นมา

ฉะนั้นเราหา หาทรัพย์สมบัติก็ได้ หา
อะไรก็ได้ เราได้อะไรมาก็ได้ เรามีอะไรไว้ก็ได้
เรากินอะไรก็ได้ เราเก็บสะสมอะไรก็ได้ แต่อย่า
ทำด้วยความโง่ คือค้นหาอุปาทาน ให้ทำไป
ด้วยความรู้สึกทั่ว ๆ ไปทุกอย่างเป็นเช่นนั้นเอง เรา
ผู้มี ผู้หา ผู้กิน ผู้ใช้ ก็เช่นนั้นเอง ของที่ได้มา
เพื่อมี เพื่อกิน เพื่อใช้ เพื่อเก็บไว้ ก็เช่นนั้นเอง
นี่มีความรู้สึกแห่งเช่นนั้นเอง อยู่ตลอดเวลา

ไม่ใช่ทำให้ท่อง ไม่ใช่เพียงแต่ว่าท่องๆ
แล้วก็จะเช่นนั้นเองๆ นี่ไม่ได้ มันต้องเป็น
ความรู้ เป็นความรู้แจ้ง เป็นความรู้แห่งใจ
รู้สึกแห่งใจ รู้สึกแห่งใจ เพราะเราฝึกฝนมา
เพียงพอแล้ว คือในขณะแห่งวิปัสสนานั้น เรา
ฝึกฝนการเห็นเช่นนั้นเองมาพอแล้ว โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตมาพอแล้ว
สรุปรวมความหมายเป็นเช่นนั้นเอง ที่นี้พอ

เผชิญกับอะไรเข้าก็ โอ้ ก็เช่นนั้นเองมา มาก่อน
เลย สติพามาก่อนเลย สติพาปัญญาว่า เช่น
นั้นเอง มาทันควัน จึงไม่มีปัญหา

นี่เราไม่อยากจะรู้ด้วยกิเลสตัณหา เรา
อยากรู้ด้วยสติปัญญา ความอยากรู้ หรือความ
สงสัยนั้น ก็ไม่เป็นปัญหาที่เสียเบี่ยงจิตใจเราที่
เราหวังด้วยกิเลสตัณหา จะเอาให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้
แล้วมันไม่รู้ รู้ไม่ทันใจ เล่าเรียนไม่ทันใจ อย่างนี้
มันก็เสียเบี่ยงจิตใจ เป็นปัญหา

เรายังไม่รู้อะไรในสิ่งที่ต้องรู้ เราก็ไม่มี
กิเลสตัณหา ที่จะเข้าไปผูกพัน แล้วก็ทำไปได้
ทำไปได้ โดยที่สิ่งนั้นไม่แผดเผาหัวใจเรา อย่าง
นี้เรียกว่าทำไปด้วยเช่นนั้นเอง ด้วยความรู้ตถา-
ตา เช่นนั้นเอง

ไม่ใช่ว่าจะไม่ต้องทำอะไร ไม่ใช่ที่ไม่
ต้องศึกษาเล่าเรียน หรือไม่ใช่ที่ไม่ต้องทำให้รู้

อะไรยิ่งๆ ขึ้นไป สิ่งที่ยังไม่รู้ก็ทำให้รู้ แต่อย่า
ทำให้มันเป็นปัญหาที่แผดเผาหัวใจไม่เป็นอุปสรรค
ถ้ามีความหมายแห่งปัญหา มันจะแผดเผาหัวใจ
ถ้ามีความหมายแห่งอุปสรรค มันก็จะแผดเผา
หัวใจ

ขึ้นชื่อว่าปัญหาที่เรายังไม่รู้ นี่ก็คือ
อุปสรรคชนิดหนึ่ง แล้วมันก็เสียบแทงจิตใจให้
เป็นทุกข์ เราจะไม่ยอมให้สิ่งใดเกิดเป็นปัญหา
หรือเกิดเป็นอุปสรรคแก่เราได้ เมื่อเราไม่ต้องการ
มัน มันก็ไม่มีทางที่จะขัดขวางอะไรเรา เราไม่
ต้องหมายมันที่จะเอา ที่จะได้ ที่จะไป ที่จะกิน
ที่จะใช้ ที่จะอยู่ ไม่หมายมันด้วยกิเลสตัณหา

ทีนี้ถ้ามีอะไรมาขัดขวางมันก็ไม่เป็น
ปัญหาที่เสียบแทงจิตใจเรา เราก็กั๊กมัน กั๊ก
มัน กั๊กมันด้วยปัญญา ว่าเช่นนั้นเอง อย่าง
นี้เช่นนั้นเอง อย่างนี้มันเช่นนั้นเอง อย่างนี้มัน

เช่นนั้นเอง มันมีความเป็นเช่นนั้นเอง ของอะไร เป็นอย่างไร เราก็รอบรู้ แล้วเราก็ทำให้มันล่องลอย ได้ผลตามที่เราต้องการ โดยที่สิ่งนั้นๆ มันไม่ออกมาต่อต้านเรา ในฐานะที่เป็นอุปสรรคหรือ เป็นปัญหา

แม้ที่สุดแต่ว่า เรามีศัตรูนี้ คู่อาฆาตอัน ร้ายกาจ เรามองดู มันเช่นนั้นเอง มันเช่นนั้นเอง คือเราไม่ต้อนรับเขาอย่างศัตรู เราต้อนรับเขาอย่างทีสิ่งที่เป็นเช่นนั้นเองอยู่ตามธรรมชาติ ในโลก แล้วมีเช่นนั้นเองไหนที่จะแก้ไขความเป็น ศัตรูนี้ได้ แล้วก็ใช้ความเป็นเช่นนั้นเองข้อนั้นแหละ ทำลายความเป็นศัตรูเสีย อย่างนี้เราเหนือกว่า เรื่อยไป ทำให้เราเป็นทุกข์ไม่ได้ แล้วเราก็ทำลาย มันได้ ชนะได้ ทำให้หมดภาวะที่ไม่พึงปรารถนา นั้นได้

เช่นนั้นเองเป็นกฎของธรรมชาติ เป็นกฎ

ของธรรมชาติ ใช้ให้ถูกต้องในทุกกรณี นี่เราก็เลยไม่มีอุปสรรค ไม่มีศัตรู เราไม่มีอุปาทานว่าอย่างนั้นอย่างนี้ เราก็ไม่ผิดหวัง เพราะเรามั่นไปหวังให้มันโง่ มันก็มีการผิดหวัง

อย่าทำอะไรด้วยความหวัง อย่าใช้ความหวังเป็นสรณะ เหมือนที่เขาสอนกันโดยมากสมัยนี้ อะไรก็ให้หวัง พอหวังมันก็กีดเอา พอลงมือหวังมันก็แผดเผาหัวใจเรื่อยไป ตลอดที่มันยังมีความหวัง ฉะนั้นอย่าไปหวังกับมันสิ มีปัญญา รู้ว่าทำอะไรก็ทำไป โดยไม่ต้องหวัง ฉะนั้นจึงไม่มีผิดหวัง

ผมก็คิดว่าเรื่องนี้เข้าใจยากสักหน่อย คุณคงจะเข้าใจไม่ค่อยจะได้ บางทีอาจจะเป็นการฟังครั้งแรกก็ได้ เรื่องมีเช่นนั้นเอง ใช้แก้ปัญหาทุกอย่าง เมื่อเห็นเช่นนั้นเองแล้ว จะไม่เกิดอุปสรรค จะไม่เกิดปัญหา จะไม่เกิดศัตรู

แล้วก็จะไม่มีการผิดหวัง ชนิดที่ผู้หญิงก็ไปโดด
น้ำตาย หรือฆ่าตัวตาย หรือชนิดที่ผู้ชายก็เอาปืน
มาแล้วก็ยิงหมดทุกคน แล้วก็ยิงตัวเอง

ความผิดหวัง เกิดมาจากความที่ไม่
เห็นว่า เป็นเช่นนั้นเอง คนแต่ก่อน สมัยโบราณ
ปู่ย่าตายายเขาเห็นมากกว่าคนสมัยนี้ ทั้งที่เขา
อยู่ในสมัยโน้น ที่ว่าไม่ค่อยรู้หนังสือ เราหาว่าโง่
เง่า เขารู้เรื่องนี้มากกว่าเรา เขารู้โดยวัฒนธรรม
โดยการอบรมกันมา โดยวัฒนธรรมด้วย มันมี
อยู่จริง คือว่ายายแก่ตาแก่ก็ได้ ก็บอกเด็กๆ ว่า
เอ้อ อย่าไปร้องไห้เลยหลานเอ๋ย มันเป็นอย่าง
นี้เอง

เดี๋ยวนี้คุณพูดเป็นไหม พวกคุณสมัยนี้
ก็จะพูดไม่เป็น ตาแก่ยายแก่สมัยโน้นเขาพูดเป็น
อย่ามานั่งร้องไห้ลูกเอ๋ย มันเป็นอย่างนี้เอง ถ้า
ผิวเขาทิ้ง หรือเมียมันมีซู้ ก็บอกว่ามันอย่างนี้

เองแหละ ไม่ต้องมีปัญหา ที่จะไปฆ่าเขาตาย หรือ
ไปฆ่าตัวเองตาย เหมือนคนสมัยนี้

อ่านหนังสือพิมพ์แล้วใจหาย นี่ทำไม
เรื่องอย่างนี้มันต้องฆ่าตัวเองตาย มันโง่ร้ายเท่า
พันเท่า หมื่นเท่า ซึ่งคนแก่สมัยโบราณเขาบอก
ได้ว่ามันเป็นอย่างนั้นเอง แล้วก็เลิกกัน เมียมัน
มีซู้ก็ไปหาใหม่ได้ ผัวมันทิ้งไปก็หาใหม่ได้ ไม่
ต้องมาร้องไห้ ไม่ต้องมาฆ่าตัวเอง ไม่ต้องฆ่ากัน
หมดบ้านเหมือนสมัยนี้ สมัยนี้มันเลวลงเห็นไหม
ในความรู้เรื่องเช่นนั้นเอง

เราไม่ไปหวังมัน ไม่ไปหวังให้เป็นอย่าง
นั้นอย่างนี้ มองดูแต่ที่มันต้องเป็นเช่นนั้นเอง
มันต้องเป็นไปเช่นนั้นเอง พอเราไปหวังแล้ว มัน
ก็ไม่ได้อย่างหวัง ไม่ได้อย่างหวังนั้นแหละ คือ
อุปสรรค คือปัญหา คือความทุกข์ นี่คงจะ
เข้าใจยาก

ที่นี้อาจจะพูดถึงพระอรหันต์บ้าง พระอรหันต์นั้นคือผู้ที่ ถึงความเป็นเช่นนั้นเอง เป็นตถาคต ปฏิบัติถึงที่สุดแล้วเขาเรียกว่า ตถาคต สมัยโน้น ที่เรียกว่าพระอรหันต์นั้นก็ มีแต่คำที่เป็นกลางกว่า เรียกว่าตถาคต ถึงตถา ผู้ถึงตถา แม้ในลัทธิอื่นนอกจากพุทธศาสนา เขาก็ใช้คำนี้ ในฝ่ายมิจฉาทิฎฐิ อันตคาคาทิกทิฎฐิ เขาก็ใช้คำว่าตถาคต เช่นว่า ตถาคตตายแล้วเกิดอีกหรือไม่ ตถาคตตายแล้วมีอีกหรือไม่ นี่ใช้คำว่าตถาคตทั้งนั้น

ผู้ที่ถึงที่สุดแห่งการปฏิบัติธรรม เห็นตถา เห็นสิ่งที่คงตัวไม่เปลี่ยนแปลงนั้นแล้ว เรียกว่าตถา ในฝ่ายพุทธศาสนาเราเรียกว่าพระอรหันต์ เมื่อเห็นถูกต้องตามที่เป็นจริง เป็นพระอรหันต์ ถูกต้องตามที่เป็นจริง ก็เห็นตถา ถึงตถา ถึงความเห็นว่า มันเป็นเช่นนั้นเอง พระอรหันต์

ก็เลยลอยตัว เรียกว่าลอยตัวดีกว่า ลอยขึ้นอยู่
เหนือปัญหาทั้งหลาย มันจึงไม่มีความหมาย
อะไรที่จะใช้แก่พระอรหันต์ **ประมาณ** – *เครื่อง*
บัญญัติ คำพูด อะไรนี้จะไม่มีแก่พระอรหันต์ ว่า
ได้ว่าเสีย ว่ามีว่าไม่มี ว่าแพ้ว่าชนะ ว่าทุกอย่าง
อตถกตสส น ปมาณมตถิ – ประมาณไม่มีแก่
พระอรหันต์

เรามันมีประมาณ ที่พูดกันอยู่นี้ เราได้
เราเสีย เราแพ้เราชนะ เราขาดทุนเรากำไร เรา
อยู่เราตาย เราอะไรก็ตาม นี่คือ *ประมาณ* –
บัญญัติ พูด ก็เพราะเรามีจิตยึดมั่นถือมั่น มีตัว
เรา และตัวเรามันก็ต้องได้ ต้องเสีย ต้องเป็น
อย่างนั้นอย่างนี้ เพราะโง่เห็นเป็นตัวเรา มันก็
ไม่เห็นเช่นนั้นเองของทุกสิ่งทุกอย่าง

ภายนอกสังขารร่างกาย จิตใจ ก็เช่น
นั้นเอง ภายใน ความรู้สึก เวทนา สัญญา สังขาร

วิญญาณ อะไรก็เช่นนั้นเอง พระอรหันต์ถึงเช่นนั้นเอง ฉะนั้นปัญหาจึงไม่มี เช่นนั้นเอง มันเล็ก
ความหมายเสียหมด

ที่นี้เราเห็นก้อนหิน เรามีประมาณว่า
ก้อนหิน เราารู้สึกต่อคุณค่า คุณค่า คุณสมบัติ
ของก้อนหิน มันก็มีก้อนหิน แต่ถ้าเราไม่คำนึง
ถึงคุณค่า คุณสมบัติ บัญญัติ ประมาณเหล่านี้
มันก็ไม่มีก้อนหิน นี่แม้แต่ของอย่างนี้ มันก็เสมือน
ว่าไม่มี มันนอนขวางเกะกะอยู่อย่างนี้ ถ้าว่า
ก้อนหินนี้ขายได้แพงด้วย แล้วก็ยังมีใหญ่ ยังมี
ค่าใหญ่ มันไม่เห็นเช่นนั้นเอง

นี้เราไม่เห็นเช่นนั้นเอง ในเงิน ในทอง
ในของรัก ของพอใจ ในเรื่องเพศ เรื่องวัตถุแห่ง
เพศ เราไม่เห็นเช่นนั้นเอง ไปเอาที่คุณค่าของ
มัน ที่เราเคยรู้ ว่าเป็นความเอร็ดอร่อยอย่างไร
มันก็ปิดเช่นนั้นเองหมด

เห็นแต่นำรักนำพอใจ พอมันไม่เป็น
ไปตามที่เราต้องการ ก็เกิดความหมายตรงกัน
ข้าม คือความโกรธเป็นพื้นเป็นไฟขึ้นมา นี่เพราะ
ไม่เห็นเช่นนั้นเองเสียแต่ที่แรก ไปรักมันเข้า พอ
ไม่ได้อย่างรัก หรือพลัดพรากจากของรัก มันก็
กลับมาในอีกรูปหนึ่ง เป็นความโกรธ ความ
เกลียดอะไรขึ้นมา มันก็เผาอีกทีหนึ่ง

ฉะนั้นได้มันก็เผาอย่างของได้มา หาย
ไป ก็เผาเผาอย่างของที่หายไป คนโง่นี้ไม่เห็น
เช่นนั้นเอง มันก็เป็นทุกข์ เหมือนกับเอาน้ำร้อน
มาลวกหัวใจ คงจะเคยเป็นกันมาแล้วกระมัง แล้ว
ผมก็ไม่อาจจะพูดอะไรให้เหมือนกับว่าหียบขึ้น
มาดูได้ แต่พูดสำหรับที่จะไปคตินึกศึกษา เปรียบ
เทียบให้มันเข้าใจยิ่งๆ ขึ้นไป

ฉะนั้นพระอรหันต์จึงมีอะไรของท่าน
ภาวะของท่าน ไม่มีอะไร โลกนี้ว่าง-ว่าง โลกนี้

ว่าง ไม่มีอะไรที่น่ายึดถือ โดยความเป็นตัวตน-
ของตน โลกนี้มันว่าง

ที่นี้เราปุถุชนไม่ว่าง เต็มไปด้วยของ
ที่ยึดถือ ยึดถือทางรัก ยึดถือทางไม่รัก พอตื่น
นอนขึ้นมา ก็เต็มไปด้วยของที่มีความหมาย สำหรับ
จะยึดถือ บนเรือน ข้างล่าง นอกบ้าน นอกเรือน
ถนนหนทาง ที่ไหนก็เต็มไปด้วยของที่มีความ
หมายสำหรับจะน่ารัก น่ายึดถือ มันไม่เห็นเช่น
นั่นเอง

ถ้าเห็นเช่นนั้นเอง โอ้ มันก็เป็นเช่น
นั่นเองตามกฎของธรรมชาติ แม้แต่ร่างกายภายใน
ของเรา จิตใจของเรา ก็ไม่ยึดถือ ก็ว่าง จิตอยู่
ด้วยความว่างตลอดเวลา ตื่นนอนขึ้นมาไม่มีอะไร
เกะกะ ไม่มีอะไรกระทบจิต ไม่มีอะไรกระทบหุ
ตา มันก็ว่าง ก็สบาย

เราจะต้องทำอะไร จะต้องฉุ่พัน จะต้อง

อาบน้ำ จะต้องกินข้าว จะต้องแต่งตัว ก็ไม่มี
อะไรให้เกิดรู้สึกหงุดหงิด ผิดหวัง กระทบกระทั่ง
เพราะมันเข้าไปอยู่กับเช่นนั้นเอง เช่นนั้นเอง ก็
ทำไป แก่สิ่งที่เราไม่ต้องการเพราะความเป็นเช่น
นั้นเอง สมมติว่าเสื้อขาดนี้ ก็ไม่ต้องห่วงไหวใน
จิตใจ ก็เย็บมันเสียสิ มันขาดก็คือเช่นนั้นเอง
เย็บเสียใหม่ก็คือเช่นนั้นเอง ไม่ต้องมีจิตที่ห่วง
ไหว

อะไรที่ทำให้ทำให้ห่วงไหว ก็เพราะเรามี
ความโง่รับเอา มันจึงเกิดความห่วงไหว ถ้าเรา
เห็นเช่นนั้นเองแล้ว ไม่มีอะไรมาทำจิตของเรา
ให้ห่วงไหวได้ เราไม่เห็นเรื่องเช่นนั้นเอง เราก็
พร้อมที่จะมีตัณหา อยากรู้อะไร มีอุปาทาน ยึด
มันถือมันเอาในทุกสิ่ง ถ้าเรามีความรู้ข้อนี้ ซึ่ง
เป็นหัวใจของพุทธศาสนา มันก็ไม่มีทางที่จะเกิด
ตัณหา เกิดอุปาทาน

นี่คำสำคัญว่า ตถา หรือ ตถตานี้ ถ้า
แปลกก็ถือเป็นคำแปลก แต่อย่าให้แปลกเฉยๆ
ให้แปลกเอาไปทำความเข้าใจจนได้ ตลอดชีวิต
ข้างหน้านี้ให้รู้เรื่องตถตา ตถาตา –เช่นนั่นเอง
แล้วอาจจะโชคดี ถึงกับว่าเข้าถึงความหมาย
ของคำนี้สูงสุด เป็นพระอรหันต์สักทีก็ได้ เห็น
เช่นนั้นเองของทุกสิ่ง ทั้งภายนอก ภายใน ทั้งรูป
ทั้งนาม ทั้งทุกอย่างเลย จนจิตไม่ยึดมั่นอะไร
เมื่อเห็นตถาตา เช่นนั่นเองแล้ว เราจะไม่มึ
อะไรที่ว่าแปลก

พวกบ้าต้องเสียค่ารถมาเที่ยว
ทัศนจักร เพราะว่าหวังจะเห็นอะไรแปลก มี
ความแปลกบังคับจิตใจให้มา เสียค่ารถค่ารา เหน็ด
เหนื่อยอะไรก็ตาม เพราะมันมีของแปลกใช้ใหม่
คุณก็เคยแล้ว พุดกันตรงๆ ก็ได้ คุณก็เคยไปดู
ของแปลก ลงทุนไปหาของแปลก ได้ยินอะไร

แปลกที่ไหนก็แห่กันไปดู ถ้าคนที่ถึง ตถตา แล้ว
ไม่มีอะไรแปลก ไม่มีอะไรแปลก นั้นมันเป็น
อย่างนั้น

แล้วมัน ไม่มีอะไรที่น่าทึ่ง ถ้าเราไม่รู้
อะไร ไม่รู้จักอะไร เราก็อึ้งๆ อึ้งๆ นี้อยู่ด้วย
ความทึ่ง ถ้ามากเกินไปเราก็ฉงน อยู่ด้วยความ
ฉงน ถ้ายังมีความฉงนอยู่ ก็คือไม่เห็นความ
เป็นเช่นนั้นเอง ฉะนั้นตถตานี้จะทำให้ไม่มีอะไร
แปลก ไม่มีอะไรน่าทึ่ง ไม่มีอะไรน่าฉงน ก็คิดดู
สิ มันฟรีเท่าไร มันอิสระเท่าไร

แล้วก็ไม่มีอะไรเห็นน่าอัศจรรย์ ถ้า
คุณยังมีอะไรน่าอัศจรรย์อยู่ ก็คือไม่เห็นเช่นนั้น
เอง แม้จะเห็นปาฏิหาริย์ของพระพุทธเจ้าว่าน่า
อัศจรรย์ คุณก็ยังไม่เห็นเช่นนั้นเอง ถ้าคุณเห็น
เช่นนั้นเอง คุณจะรู้สึกว่ามีอะไรน่าอัศจรรย์
เดี๋ยวนี้ที่น่าอัศจรรย์นะ เพราะมันแปลก

สำหรับเรานี่ เราไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็น ไม่เคยนึก
ไม่เคยฝัน ก็นำอัศจรรย์อย่างที่พวกอุบาสก
อุบาสิกาเขาพูดว่า อโห พุทโธ -พระพุทธรเจ้า
นำอัศจรรย์จริง พระธรรมนำอัศจรรย์จริง พระ
สงฆ์นำอัศจรรย์จริง นั่นคือเขาไม่เห็นตถตา
ไม่เห็นเช่นนั่นเอง เขาก็ต้องพูดอย่างนั้น เราก็ก
ไม่ตำหนิติเตียนเขา เพราะมันมีประโยชน์แก่เขา
เพราะเขารู้สึกอย่างงั้น แต่ถ้าเมื่อไรเขาเข้าถึง
ธรรมะสูงสุด เขาจะไม่รู้สึกอย่างนั้น แล้วจะเห็น
เช่นนั่นเองเสมอกันไปหมด

นี่แม้แต่ ความนำอัศจรรย์ ของ
พระพุทธรเจ้า มันก็มีได้เฉพาะแก่ผู้ที่ไม่เห็นตถตา

นี่เห็นตถตาแล้วจะไม่มีอะไรนำ
อัศจรรย์ เพราะฉะนั้นนำอัศจรรย์ อะไรๆ ที่เรานำ
อัศจรรย์กันอยู่ ก็เพราะเรื่องไม่เห็นตถตา

เมื่อเขาไปโลกพระจันทร์กันวันก่อนนะ

คุณรู้สึกน่าอัศจรรย์ไหม การไปโลกพระจันทร์นะ เป็นของน่าอัศจรรย์ไหม น่าอัศจรรย์ พุดกัน ตรงๆ ต่อมาคุณก็ไม่ค่อยเห็นว่าน่าอัศจรรย์ เดี่ยว นี้จะไม่มีใครรู้สึกว่ ไปโลกพระจันทร์นั้นน่าอัศจรรย์แล้ว เพราะมองเห็นความเป็นเช่นนั้นเอง มากเข้าๆ

ฉะนั้นอะไรอื่นที่น่าอัศจรรย์เหมือนกัน ปาฏิหาริย์ อวปาฏิหาริย์ ปาฏิหาริย์ของ พระธาตุ ของอะไรก็ตาม ถ้ามีจริงก็น่าอัศจรรย์ ในเมื่อเรายังไม่เห็นเช่นนั้นเอง พอเราเห็นเช่นนั้นเอง จะไม่มีอะไรน่าอัศจรรย์ หรือเป็น ปาฏิหาริย์ได้ เราก็กไม่ตื่นเต้นในอะไร เราก็กไม่ติดตามอะไร

ถ้าเราเห็นว่ามนุษย์นี้น่าอัศจรรย์ เราก็กติดตามหลังเป็นหาง เพื่อจะไปเฝ้าไปเป็นสาวก ของเขา ให้มันน่าอัศจรรย์เท่านั้นแหละ ถ้าเห็น

ว่าเช่นนั้นเองแล้วก็หมด หมดเรื่องที่น่าอัศจรรย์

เดี๋ยวนี้เรายังหัวเราะ เมื่ออะไรมาสะกดความรู้สึก ในทางให้หัวเราะเราก็หัวเราะ มันทนอยู่ไม่ได้ ก็หัวเราะ คือความโง่ที่ไม่เห็นตถตา บางคราวเขาก็ร้องให้อยู่ น้ำตาซึมอยู่ นี่ก็เพราะไม่เห็นตถตา เราเอาผู้ร้องให้อยู่กับผู้หัวเราะอยู่มาเปรียบเทียบกัน นี่มันเท่ากัน ไม่เห็นตถตา พอเห็นแล้วจะไม่ต้องหัวเราะ จะไม่ต้องร้องไห้ ไม่มีอะไรให้ร้องไห้ให้หัวเราะ

นี่เราจะเรียกว่าอะไรดี เรียกว่า ไม่รู้จัก รัก ไม่รู้จักโกรธ ไม่รู้จักเกลียด ไม่รู้จักกลัว สี่คำนี้ก็กว้างมากพอแล้ว ไม่รู้จักรัก ไม่รู้จักโกรธ ไม่รู้จักเกลียด ไม่รู้จักกลัว ไม่รู้จักตื่นเต้น ไม่รู้จักทิ้ง ไม่รู้จักสงสัย ไม่รู้จักสนใจ

ความสนใจนั้นก็เหมือนกันแหละ มันก็เป็นเรื่องที่ว่าปลุกให้ไม่สงบเหมือนกันนะ

เมื่อมีความสนใจในอะไรอยู่จะสงบไม่ได้ ความ
สนใจนั้นก็รบกวนอยู่ ถ้าเห็นเช่นนั้นเอง แล้วก็
ไม่มีอะไรที่น่าสนใจ

ถ้าว่าเป็นทุกข์ ก็เป็นเช่นนั้นเอง แต่
เนื่องจากทนไม่ไหวมันก็ต้องแก้ไข โดยหาเช่นนั้น
เองที่มาแก้ไขได้ มาแก้ไขไ้ความทุกข์ที่เราทน
ไม่ได้ ฉะนั้นเมื่อเป็นทุกข์ เราอย่าเพ่อร้องให้
เราอย่าเพ่เดือดร้อน สิ่งที่จะเป็นทุกข์เกิดขึ้น
มา อย่าเพ่อกลัว อย่าเพ่เดือดร้อน อย่าเพ่
ร้องให้ หันไปหาเช่นนั้นเอง ที่ดับทุกข์ได้

ทุกข์ ก็เป็นตถา เช่นนั้นเอง เหตุให้
เกิดทุกข์ ก็เป็นตถา คือเช่นนั้นเอง ดับทุกข์ ก็
เป็นตถา คือเช่นนั้นเอง ทางให้ถึงดับทุกข์ ก็
เป็นตถา คือเช่นนั้นเอง นี่เป็นพุทธภาษิตที่ตรัส
ว่า มีตถาอยู่ ๔ อย่าง ความทุกข์ก็เป็นตถา
อย่างหนึ่ง ความดับทุกข์ก็เป็นตถาอย่างหนึ่ง

เมื่อทุกข์เป็นเช่นนั้นเอง ก็เอาดับทุกข์ที่เป็นเช่นนั้นเองมาดับ มาใส่เข้าไป ทุกข์มันก็หายไป เราก็ไม่ต้องเดือดร้อน เราก็ไม่ต้องเป็นทุกข์ เราก็ไม่ต้องเกือบตาย เพราะเป็นทุกข์ ถ้าเราโง่กว่านั้น เราก็ฆ่าตัวตาย เพราะทนทุกข์ไม่ได้ แล้วเราจะพาลฆ่าผู้อื่น ที่มาทำให้เราเป็นทุกข์อีก นี่โทษที่ไม่เห็นความเป็นเช่นนั้นเอง

ขออย่าอีกทีนะ ซึ่งคุณฟังให้ดีๆ และสรุปเอาใจความให้ได้ เราแสวงหากี่ได้ เราได้มันมากี่ได้ เรามีมันไว้ก็ได้ เรากินมันก็ได้ เราใช้มันก็ได้ แต่ต้องโดยที่เห็นความเป็นเช่นนั้นเอง อยู่เสมอ มิฉะนั้นจะเกิดค้นหาอุปาทานในสิ่งที่หา ที่ได้ ที่กิน ที่ใช้

จะทำงานหาเงินหาอะไรก็ทำสิ ได้เงินมากี่ได้ เก็บเงินไว้ก็ได้ ใช้เงินก็ได้ กินอะไรก็ได้ แต่อย่าลืมความเป็นเช่นนั้นเอง คนลืมความ

เป็นเช่นนั้นเอง เห็นเป็นนายยึดถืออย่างใดอย่าง
หนึ่ง เกิดตัณหาอุปาทานแล้ว อันนั้นมันจะกั
กััดเราให้เจ็บปวด ฉะนั้นเราก็เข้าไปเกี่ยวข้อง
ให้ถูกวิธี

เราจับงูได้ ถ้าเราทำถูกวิธีจับงูพิษได้
ถ้าเราจับไม่ถูกวิธีมันก็กัดเรา **เราจะมีอะไร** มี
รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์
กามารมณ์อะไรก็ตาม ถ้า**เรามีวิธีที่เข้าไปกิน ไปใช้**
กับมัน อย่าให้มันกัดเราได้นี้ วิธีนั้นก็คื
เช่นนั้นเอง คือการเห็นเช่นนั้นเอง **เห็นความเป็น**
เช่นนั้นเองของสิ่งทั้งปวง

สิ่งที่มีมาแล้วมันจะสูญไป วิชาสไป
เนาไป ทฤษฎต่อเรา ก็เช่นนั้นเอง **อย่าต้องเป็น**
ทุกข์เลย สิ่งที่มีมาไว้แล้วมันจะเนาไป มัน
จะตายไป มันจะสูญหายไป มันจะวิบัติไป มัน
จะทฤษฎต่อเรา ขบถต่อเรา ก็ไม่เป็นไร เป็นเช่น

นั่นเอง มันเช่นนั้นเอง เราก็ไม่เป็นทุกข์อะไร ถ้า
ควรจะทำอย่างไรก็ทำไป ทำได้โดยเช่นนั้นเอง
ไม่เป็นทุกข์

ฉะนั้นจะต้องใช้เช่นนั้นเอง ให้เป็นทุกคน
ในทุกกรณี ในทุกสถานที่ ในทุกเวลา เพราะ
ว่าเราจะต้องเจ็บไข้ เราจะต้องแก่ เราจะต้อง
ตาย ก็ดูสิ ก็เห็นๆ กันอยู่ แต่ละคนจะต้องแก่
ลง จะต้องเจ็บไข้ แล้วก็ต้องตาย จะไปเป็น
ทุกข์ให้มันโง่งทำไม มันเช่นนั้นเอง ศึกษาวิชา
เช่นนั้นเอง ถ้าไม่ได้ก็เช่นนั้นเอง ได้ก็เช่นนั้น
เอง

ที่นี้มันยังมีเรื่องอยู่ที่นี่ เช่นนั่นเองนี้มัน
เป็นเรื่องลึก เข้าใจยาก เพราะถ้าเข้าใจถึงแล้ว
เป็นพระอรหันต์ ที่นี้คนก็ว่ากันแต่ปาก อย่างนี้
เราก็เรียกว่าเช่นนั้นเองอันธพาล เหมือนกับจิต
ว่างอันธพาล ต้องหยอดท้ายว่าอันธพาล

เช่นนั่นเองอันธพาลนี้ ทำให้คุณทำอะไรที่ไม่ควรจะทำ ไม่รู้ไม่ชี้เช่นนั่นเอง ก็ไปทำตามกิเลสของเรา ถ้าอย่างนี้เรียกว่า ถ้าอย่างนี้เรียกว่าเช่นนั่นเองของกิเลส กิเลสมันมาฉวยเช่นนั่นเองไปใช้แล้วนะ แล้วมันก็ออกทางเรานี้ เช่นนั่นเองอันธพาล เช่นนั่นเองโวย แล้วเที่ยวอันธพาล เที่ยวทำบาปหยาบช้ำ ทำเหมือนกับอันธพาลทั้งหลาย

ถ้าเห็นเช่นนั่นเองอย่างถูกต้อง จะรักษาศีลธรรมไว้ได้ จะรักษาจริยธรรม และศีลธรรมไว้ได้ ในอินเดียนั้นเต็มไปด้วยคนขอทานที่ถือคติว่าขอทานดีกว่าขโมย เป็นขอทานดีกว่าเป็นขโมย ก็เนื่องจากเขาเห็นเช่นนั่นเองเหมือนกัน เห็นเช่นนั่นเองของความเป็นขอทานดีกว่าเป็นขโมย ในกรุงเทพฯ จะไม่ค่อยเห็นอย่างนั้น เพราะมันเต็มไปด้วยอันธพาล เป็นอันธพาลไม่ยอมเป็น

ขอทานมัน เป็นอันธพาลดีกว่า ฉะนั้นการฉกชิง
วิ่งราว การฆ่าการแกงอะไรมันก็เป็นของธรรมดา

นี่เช่นนั่นเอง ช่างหัวมัน ทนไหวไหม ที่
มันเต็มไปด้วยอันธพาลอย่างนั้น เราก็เช่นนั่นเอง
ช่างหัวมัน จะทนไม่ไหวสิ หรือว่ารัฐบาลเขาถือ
อย่างนั้น เขาจึงไม่ค่อยจัดการกับอันธพาล อันธพาล
ชุมเท่ากบยุง ก็เลยปล่อยให้มันเป็นยุงไปเสีย
ให้อันธพาลมันเป็นยุงมากไป ไม่ต้องจัดการกับ
มัน เช่นนั่นเองอย่างที่กล่าวนี้ ก็เรียกว่า ผิด
หลักของเช่นนั่นเอง เพราะไม่ได้เอาเช่นนั่นเอง
อีกอย่าง มาแก้ไขเช่นนั่นเอง ชนิดที่เป็นอันตราย

ความเป็นเช่นนั่นเองอย่างไรทำให้เกิด
อันธพาล เราก็เอาความเป็นเช่นนั่นเอง อย่างที่
จะป้องกันไม่ให้เกิดอันธพาล แต่ถึงว่าแม้ว่าจะ
เกิดอันธพาล ก็อย่าแปลกเลย เพราะว่า
เช่นนั่นเองของมันอย่างนั้น แม้ว่าอันธพาลมัน

จะมาทำอันตรายเราบ้าง เราก็เช่นนั้นเอง อย่า
ต้องเป็นทุกข์ร้อนอะไรให้มากมายนัก แต่แล้ว
เราก็มีเช่นนั้นเองที่ถูกต้อง เราก็ไม่ไปตี ไปฆ่า
ไปรบไปรากับอันธพาล เว้นแต่ต่อเมื่อมีเหตุผล
มีเหตุผลของความเป็นเช่นนั้นเองอย่างอื่น
อย่างไรอย่างหนึ่ง

เช่นเจ้าของบ้านจะยิงขโมย จะตีขโมย
ด้วยความรู้สึกเช่นนั้นเอง ที่บริสุทธิ์ใจ ก็ได้ แต่
เจ้าของบ้านที่เป็นฆราวาสนะ ไม่ได้หมายถึงพระ
พระมีความเป็นเช่นนั้นเองในระดับหนึ่งเสีย
แล้ว

ที่นี้ก็ว่าหมดปัญหา อยู่เหนือปัญหา ทุกสิ่ง
อยู่เหนือปัญหา ด้วยเห็นเช่นนั้นเอง ฉะนั้นคุณ
จำเช่นนั้นเองไป เพื่อจะไม่ให้เกิดปัญหา เพื่อ
จะอยู่เหนือปัญหา ก็ไม่มีปัญหา ถ้าเช่นนั้นเอง
เสียแล้ว มันไม่ไปรัก ไม่ไปโกรธ ไม่ไปเกลียด ไม่

ไปกลัว ไม่มีปัญหา เพราะเช่นนั้นเอง มันส่งขึ้นมาอยู่เหนือ เหนือสภาพที่จะเป็นปัญหา เหนือภาวะที่จะเป็นปัญหา เพราะว่าไม่ได้ยึดสิ่งใดไว้ ด้วยอุปาทาน อย่างคนที่ไม่เห็นเช่นนั้นเอง ทุกสิ่งไม่อาจจะสร้างปัญหา แก่คนที่เห็นเช่นนั้นเอง

คนนั้นมีตนเป็นธรรม มีธรรมเป็นตน มีตนเป็นธรรม มีความเห็นเช่นนั้นเองเป็นตน ก็เลยไม่มีปัญหา เป็นตนที่ถึงความสะอาด ความสว่าง ความสงบ เพราะว่าเห็นเช่นนั้นเอง

ที่เราพูดวันก่อนเรื่องความสะอาด ความสว่าง ความสงบ นี่เป็นผลของจิตที่เห็นเช่นนั้นเอง แล้วไม่ยึดมั่นถือมั่น แล้วก็สะอาด แล้วก็สว่าง แล้วก็สงบ พบชีวิตจริงที่สะอาด สว่าง สงบ ฉะนั้นชีวิตจริงนี้ก็หมดปัญหา อยู่เหนือปัญหา โดยประการทั้งปวง พบชีวิตจริง

อยู่เหนือโลก ก็เหนือปัญหาทั้งปวงในโลก อย่าง
นี้ก็เรียกด้วยคำอีกคำหนึ่งว่า **โลกุตตระ**

โลกุตตระ บางที่ใช้พูดอย่างไม่เคารพ
ต่อภาษา ของคนที่ไม่เคารพภาษาพูด เพี้ยนเป็น
โลกอุดร คนที่ไม่ระมัดระวังภาษา รักษาไม่ถูก
ต้อง ก็ไปเรียกโลกอุดรเข้า เด็กรๆ ก็เข้าใจผิด
หมด เรียก**โลกุตตระ**ไว้ตามเดิมดีกว่า แปลว่า
อยู่เหนือโลก โลกอุดรเดี๋ยวจะเป็นโลกทางทิศ
เหนือทางอะไร ในภาษาไทย มันทำยุ่ง คนที่ไม่
เคารพภาษา ไม่ใช่ภาษาให้ดีขึ้น คือคนทำลาย
ภาษา แล้วยังจะทำลายธรรมะด้วย ช่วยกัน
ระมัดระวังข้อนี้ ในการ**ใช้ภาษาให้ถูกต้อง** อย่า
ทำลายภาษา ซึ่งจะ**ไปทำลายเรื่องของธรรมะ**
ด้วย

เอาละ เป็นอันที่เราถึงบทสุดท้าย *คู่*
ชีวิต คือธรรมะ ทิศทั้งหกต้องรู้ จนป้องกันไม่

ให้เกิดโทษขึ้นมา สิ่งที่เป็น คู่ชีวิต ทิศทั้งหก
นรกกับสวรรค์ นิพพานกันที่นี้ โภธิหรือกิเลส
ตัดต้นเหตุทันเวลา มัชฌิมาคือหนทาง สะอาด
สว่าง สงบ พบชีวิตจริง ทุกสิ่งอยู่เหนือปัญหา
ตอนจบเรื่องจบเพราะทุกสิ่งหมดปัญหา นี่ผม
เห็นว่าน้อยอย่างน้อย เพียงเท่านี้พอที่จะเอาไป
เป็นหลักปฏิบัติ สำหรับมีชีวิตอยู่ อย่างที่
เรียกว่าไม่เสียที ไม่เสียทีที่เป็นมนุษย์

นี่วันนี้ก็พูดเรื่องสุดท้าย ตอนคำนี้ยัง
พูดอีกที เรียกว่าปัจฉิมนิเทศ คู่กับปฐมนิเทศ
เขาชอบเรียกกันอย่างนั้นนี่ ปฐมนิเทศ ทำความ
เข้าใจกันในเบื้องต้น ในเมื่อพูดเรื่องที่จะต้องพูด
เสร็จแล้ว ก็ทำปัจฉิมนิเทศ ปิดท้ายว่าจะทำกัน
อย่างไรกับเรื่องทั้งหมดนี้ จึงจะสมบูรณ์

เอาละ หัวคำนี้ ถ้าฝนไม่ตก สามทุ่มก็
มาพบกันอีกที เดียวนี้ก็ปิดประชุม.

จำเขนนั่นเองไป
เพื่อจะไม่ให้เกิดปัญหา
เพื่อจะอยู่เหนือปัญหา
ทุกสิ่งไม่อาจจะสร้างปัญหา
แก่คนที่เห็นเขนนั่นเอง

สมทบพิมพ์ ๘ บาท

5 50000 101697 0